afschrift EHO

N.B. Rapport zenden aan Ds. Koelman

Secr. Orgelcommissie

(1) Beilen.

Aan de ~~kerkvoogdij~~ orgelcommissie der Ned. Herv. Gem te Beilen.

Niet aan Kerkvoogdij

~~Hierbij doen wij U het rapport en advies betreffende het orgel in de Ned. Herv. kerk te Beilen toekomen.~~ Wij hebben de eer U hieronder te doen toekomen ons rapport en advies omtrent hun Hederorgel.

Zoals U bekend zal zijn is op 2/3 Nov. j.l., uitgaande van onze Commissie een onderzoek naar de toestand van het orgel ingesteld. Hierbij is zorgvuldig nagegaan of het orgel event. mogelijkheden tot een uitbreiding zou kunnen bieden, waardoor de toon en het volume van het orgel beter aangepast zou kunnen worden i.v.m. de gemeentezang.

Het bleek echter bij het onderzoek, dat het orgel in zijn geheel, zowel in vorm en karakter een orgeltype vertegenwoordigt, dat volgens de principes in de 19e eeuw geheel werd gericht op het z.gn. symphonische, orkestrale klankideaal. Ten tijde, dat er in de Herv. kerken op de orgels transcripties van orkestmuziek en pianowerken werden gespeeld, was dit orgel ~~niet~~ een geslaagd instrument. Echter voor het gebruik bij de begeleiding v.d. Gemeentezang en voor het maken van voor- en naspelen bij de kerkliederen is het orgel ten enenmale ontoereikend. 1.) Het mist daartoe de nodige helderheid en levendigheid van klank, doordat de dispositie in hoofdzaak bestaat uit grondstemmen, waarvan het pijpwerk door middel van kunstgrepen dusdanig werd behandeld, dat de kleurverlenende natuurlijke boventonen tot een minimum tot uitdrukking kwamen en men ~~streefde naar~~ een strijkende, duistere en onduidelijke klank bereikte. 2.) ~~Heeft de bouwer~~ De bouwer van het orgel heeft de afmetingen van orgelkas en windladen en de verdeling van het pijpwerk dermate ruim genomen in verhouding tot de kleine dispositie (11 reg.), ~~waardoor~~ dat er weinig klank-

binding en -richting mogelijk is, hetgeen de werking van de orgelklank ten opzichte van de ruimte zeer nadelig beïnvloedt.

Om aan deze tekortkomingen van het orgel tegemoet te komen zou een restauratie van het orgel slechts dan zin hebben, indien zowel opstelling en pijpwerk, windlades en dispositie radicaal gewijzigd zouden worden.

Bij deze overwegingen stuit onze Commissie echter op de volgende bezwaren:

Ten eerste 1. Zal er, zelfs bij de meest radicaal doorgevoerde verandering van het pijpwerk, het oorspronkelijke tegen het gebruik in de hervormde Eredienst indruisende klankkarakter nimmer geheel weg te werken zijn, daar de mensuratie, metaal-legeringen etc. van het bestaande pijpwerk van huis uit niet op de heden ten dage vereiste functie zijn ingesteld, waarbij bovendien het nieuwe pijpwerk, voldoende aangepast zou kunnen worden, noodt

Ten tweede 2. Blijft het orgel niet slechts hoorbaar, doch ook zichtbaar de kenmerken drager van de vervaltijd in de orgelbouw.

Ten derde 3. Wordt het orgel in zijn totaliteit, als uiting van een bepaalde periode, door de vernieuwing aangetast, terwijl de meest ingrijpende vernieuwing het orgel evenmin tot een nieuw instrument kan maken, waardoor dus een tweeslachtig karakter zou ontstaan.

Ten vierde 4. Zijn geldelijke offers, welke een restauratie en vernieuwing als boven bedoeld zouden vergen, onevenredig hoog in verhouding tot de te bereiken resultaten.

Om deze redenen is onze Commissie van oordeel U een vernieuwing en uitbreiding van het bestaande orgel ten sterkste te moeten afraden.

Een doeltreffende en verantwoorde oplossing ligt slechts in de verkoop van het bestaande en de aanschaf van een geheel nieuw te bouwen orgel, waartoe onze Commissie U dan ook adviseert.

Naar onze mening is dit de enige weg welke tot een bevredigend resultaat kan leiden en waarbij de uitgaven voor 100% nuttig kunnen worden besteed. Bij de door ons aanbevolen nieuwbouw kan ~~het~~ ~~o.m.~~ gehele ~~projectie~~ ~~bouw~~ ontwerp ~~van het~~ een orgel gedacht worden vanuit de beschikbare ruimte, grootte der kerk, acoustische verhoudingen etc. Daarbij is het heden ten dage mogelijk een orgel met een aanzienlijk groter aantal registers te bouwen op een belangrijk kleiner basisoppervlak dan van het bestaande orgel, waardoor op de orgelgaan derij ruimte van een grootaantal zitplaatsen (voor koor of gemeente) vrijkomt. De compacte bouw waarborgt tevens een op de gemeente gerichte klankuitstraking.

~~Daar onze Commissie~~ Weliswaar is de aanschaf van een nieuw orgel momenteel zeer kostbaar. Echter ziet onze Commissie mogelijkheden om b.v. ~~het~~ een orgel, nadat het bouwplan volledig is opgesteld, tijdelijk voor een bepaald gedeelte te doen bouwen, waarbij in de toekomst het gehele plan kan worden voltooid, naar gelang de financiële draagkracht uwer gemeente ~~dit~~ zal toelaten

Daar wij ervan overtuigd zijn, dat ons advies uw college voor moeilijke beslissingen stelt, zijn wij gaarne bereid u in deze nader mondeling in te lichten en zullen wij ~~het op prijs stellen~~ gaarne met uw College over deze ~~dingen~~ aangelegenheid van gedachte wisselen.

Vervolgens maken wij uw College opmerkzaam op een aantal gebreken aan het bestaande orgel, welke, indien het orgel voor langere tijd in de Ned. Herv. kerk te Beilen zou blijven gehandhaafd, ~~noodzakelijk~~ revisie of vervanging ~~noo~~ noodzakelijk maken.

1°. Windmotor. De in de toerenruimte opgestelde E.M.F. motor.

is als orgelmotor ongeschikt en staat tevens foutief opgesteld.
Tengevolge van de ~~De~~ plaatsing in de open torenruimte zuigt de motor de koude ~~lucht~~ buitenlucht op, welke bij verwarming der kerk zeer nadelig op het hout v.d. windlades inwerkt. De aanloop v.d. motor is zeer luidruchtig
Aanbevolen wordt een nieuwe motor, merk Meidinger-Basel, in een geluiddempende behuizing te plaatsen ~~geplaatst~~ bij het orgel.

2e Windkanalen. De windaanvoerkanalen zijn te nauw, waardoor bij vol orgel verzwakken van het geluid het gevolg is. Vernieuwing van deze kanalen in breder formaat is noodzakelijk. Door de aansluiting van een nieuwe motor ~~3e~~ bij het orgel, ~~waardoor~~ kunnen deze kanalen veel korter gemaakt worden, ~~wat~~ hetgeen voor de toonstabiliteit vele voordelen biedt.

3e. De windkast van de Cis-lade vertoont ter hoogte van cancel 6 kl. een open barst, waardoor windverlies plaats vindt. Herstelling van ~~deze onderdelen~~ dit euvel is gewenst.

4e Houtworm is geconstateerd in enkele onderdelen zoals in de dokjes van het welbord onder de laden. ~~Vervanging van deze dokjes~~ ~~door~~ Deze dokjes dienen vervangen te worden door nieuwe. Op verschillende plaatsen moeten nieuwe welstiften aangebracht worden.

5e Blaasbalg. deze is op enige plaatsen lek en moet gerepareerd worden.

~~Achtbaar College Indien Uw College de reparaties bovengenoemd zou willen doen uitvoeren, verzoeken wij U ons te machtigen bij de Fa. Flentrop een vrijblijvende offerte hiertoe aan te vragen. enz.~~

Samenvattend mogen wij U nog de volgende conclusies van ons onderzoek vermelden:

A. Het orgel in zijn huidige staat is ongeschikt voor de protestantse eredienst. Vooral bij de begeleiding ~~van~~ de gemeentezang zal de klank zich slechts als

een rommelige, dikke brei doen gevoelen, zonder dat het instrument de mogelijkheid biedt door fijne, duidelijke klanken de gemeente in haar zang daadwerkelijk te steunen.

B. In grijpende veranderingen aan het instrument aan te brengen om de klank te verbeteren achten wij onverantwoord. De te besteden gelden voor een degelijke restauratie zouden onevenredig hoog zijn t.a.v. de resultaten, die hoe men deze ook zou trachten steeds zouden tegenvallen.

Ook een uitbreiding met een tweede klavier zou geen oplossing brengen. Het instrument zou er slechts een zeer dubieus, tweeslachtig karakter door krijgen.

C. Ons inziens dient het het best aan te bevelen om te trachten op korte tijd tot de koop van een nieuw, voor Uw kerkruimte geschikt instrument te komen. Het oude instrument zou dan kunnen verkocht bij voorkeur aan een Rooms katholieke kerk, waar het klankkarakter beter past.

D. Het instrument vertoont enige gebreken die verholpen zouden moeten worden.

Besluit de in principe tot de vernieuwing van het door ons onder C) geadviseerde,

dan lijkt het ons het beste de bestellingen over te laten aan de toekomstige koper, die deze dan, aangepast aan zijn plaatselijke omstandigheden. ~~te~~ op de meest practische wijze, kan doen uitvoeren.

Mocht U er toe besluiten het object in deze staat te behouden in Uw eigen beheer, dan zoudt U deze werkzaamheden zelf moeten laten verrichten ~~U~~ Ook hierbij staan wij U gaarne ter zijde. ~~U ter zijde te staan~~ ~~op wij daar bereid te raden en adviseren~~

Zodra U ons Uw standpunt in deze bekend maakt kunnen wij U verder van advies dienen

Vanzelfsprekend zijn wij te allen tijde bereid, bij voorkeur mondeling, met U van gedachten te wisselen.

Wij menen tenslotte door dit rapport aan Uw verzoek aan ons gericht te hebben voldaan.

Hoogachtend

Nomensen.